

ANLEDNING TILL UNDERSÖKNINGEN

Brand i bordsfäkt i pensionärlägenhet på servicehuset X i X-stad den xx-xx-xx klockan 10.26.

UNDERSÖKNINGEN UTFÖRD AV

Brandingenjör Ulf Erlandsson, Räddningsverket, efter tips om händelsen av stf. räddningschef NN, X-stad. Sammanträffande på brandstationen i X-stad den yy-yy-yy med räddningspersonal och den vårdpersonal som upptäckte branden.

OBJEKTET

Servicehuset X är ett större sjukhem/servicehus med bland annat ett flertal lägenheter med så kallat eget boende för äldre. Objektet är försett med automatiskt brandlarm med rökdetektorer inne i varje lägenhet. I en sådan lägenhet bodde en gammal kvinna. Hon var lätt förvirrad, handikappad och rullstolsbunden.

HÄNDELSEN

På grund av en långvarig värmebölja var temperaturen i kvinnans lägenhet hög och hon satt ensam i lägenheten i sin rullstol framför ett bord där en bordsfläkt av märke X (identifierat märke) på 30 Watt stod påslagen. Klockan 10.26 utlöste det automatiska brandlarmet på objektet. Larmsignaler gjorde att personalen uppmärksammades på att något hänt, vissa brandsektionerande dörrar föll igen och räddningsstyrkan i X-stad kallades till servicehuset. Sedan personalen avläst larmtablån och sett varifrån larmet kom, skyndade de till kvinnans rum. Dörren var olåst. På bordet brann det med decimeterstora lågor i underdelen av bordsfläkten. Överdelen, med fläkt och motor, hade lossnat och fallit ner så att den låg brinnande på en filt av syntetmaterial som låg på en soffa. Rummet var tämligen rökfyllt uppe vid taket. Däremot endast ringa rökslöjor i ansiktshöjd på den gamla kvinnan som fortfarande satt helt passiv i sin rullstol och tittade på branden. Vårdpersonalen rullade genast ut rullstolen med den gamla kvinnan ur rummet. Branden i filten av lättsmält syntetmaterial samt i resterna av bordsfläkten släcktes snabbt genom att kväva med filten. Strax därefter anlände räddningstjänsten. Ingen människa blev skadad och också de materiella skadorna blev obetydliga.

UNDERSÖKNING

Fläkten har två effektsteg som regleras genom att trycka ner endera av två knappar. För avstängning finns en tredje så kallad nollknapp. Konstruktionsmässigt ska det inte vara möjligt att ha mer än en av knapparna nertryckt samtidigt. Men av erfarenhet av tidigare brandtillbud i liknande fläktar (okänt fabrikat) är det med visst besvär möjligt att få båda effektknapparna att stanna nertryckta samtidigt. Detta har då vållat värmeutvecklig och brandtillbud. Vid undersökningstillfället på brandstationen i X-stad den yy-yy-yy kunde konstateras att knappen för det lägre effektsteget var nertryckt. Däremot var knappen för det högre effektsteget i utfällt läge, det vill säga icke påslaget effektläge. På grund av rester av smält plast som runnit över knappen framgå det tydligt att det högre effektsteget inte heller var påslaget vid brandtillfället. Med största sannolikhet har fläkten bara varit påslagen med sitt lägre effektsteg när branden bröt ut. Eventuellt kan fläkten varit helt avstängd. Men eftersom det inte fanns något tänt ljus eller annan tändkälla i rummet, och branden av allt att döma startat i bordsfläktens övre del, talar allt för att den var påslagen i det lägre effektläget. Bordsfläkten är konstruerad så att dess övre del kan vrida sig långsamt fram och tillbaka cirka 45 grader åt vardera hållet när den är påslagen. Vridrörelsen slås av eller på med hjälp av en knapp som trycks in eller dras ut från motorhuset. Tyvärr har jag inte kunnat avgöra om vridrörelsen var inkopplad vid brandtillfället. Resterna av fläkten har därför skickats till SKL för undersökning.

SLUTSATSER

De uppkomna brandskadorna på fläkten och frånvaron av andra tändkällor i närheten pekar klart på att branden startat på grund av ett elektriskt fel i bordsfläkten. Den specifika orsaken har inte kunnat fastställas av mig, men förhoppningsvis kan SKL:s experter lösa uppgiften. Om det inte funnits automatiskt brandlarm med en rökdetektor inne i kvinnans lägenhet och personalen inte visat sådant mod och handlingskraft, kunde branden kostat människoliv.